

यत् । 'गिरीयः क्रिणीहिः शैलः निर्व्याहृ रजनो-
दयम्" सुशु० ।

गिरीन्द्र पु० गिरिरिन्द्र इव श्रेष्ठत्वात् इत० वा । इतिमा-
लये पश्यते अचलराजशब्दे ८३५० विवृतिः । मङ्गा-
देवे च कैलाशेश्वरत्वस्य तथात्वम् । "माधवश्च गिरी-
न्द्रोऽसौ सम्भावयति चेतस्" काशी० ६६ अ० ।

गिरीय पु० गिरेः कैलासस्य ईशः । मङ्गादेवे अमरः ।

"सुतां गिरीशप्रतिपत्तमानसाम्" कुमा० । गिरीष्वासीयः ।

२ हिमालये । गिरां वाचासीयः । श्याचस्तौ च मेदि० ।

गिर्विष्णु पु० गिरा स्तुत्या वन्द्यते वन-कर्मणि अस्तुन् सं-
ज्ञात्वात् यत्वं पृषो० नोपपददीर्घः । श्रुतवनीये देवभेदे ।
"गिर्विष्णादेवो मयति गोभिरेन वनयन्ति" निरु० ६।१४ ।
"सोमास इन्द्र ! गिर्विष्णुः" ऋ० १।५।७ । "गोभिः
स्तुतिभिः संभजनीयो देवविशेषः" भा० । कर्त्तरि
अस्तुन् । स्तोतारि च । "धीरो गिर्विष्णुर्विदामः" ऋ०
१०।११।११ । "गोभिर्विनलि भजन्ते इति गिर्विष्णुः
स्तोतारः वनतेरस्तुनि रूपम् उपपददीर्घाभावश्चान्दसः ।
तदन्तात् क्यप् । "क्याक्कन्दसि" पा० । उपत्ययः स्तो-
तृन् कामयमानः" ॥० । "परि त्वा गिर्विष्णो ! गिर
इमा भवन्तु विद्यतः" शत० ब्रा० १।६।१।२४ ।

गिर्विन् पु० गिरा वन्द्यते वन-विच् मि० उपपददीर्घाभावः ।

इन्द्रादौ देवे "इन्द्रो वै गिर्वी" शत० ब्रा० १।६।१।२४ ।

गिर्वीहस् पु० गिरा स्तुतिवाचा उच्यते नि० उपपददीर्घा-
भावः । "स्तुतिवाक्यवाहनीये इन्द्रादौ देवे । "न जगत्सर्गि-
र्वाहो ! अश्वाः" ऋ० ६।२४।६ ।

गिल गिल गिलने सक० तु० पर० सेट् । गिलति गिलन्
सार्वधातुकविषयोऽयम् । गिरतेः रस्य लः इत्येके ।

किन्तु गिलन इति निर्द्देशात् सौत्वोऽयं धातुरित्येव उच्यते ।

गिल ति० गिल-क । भञ्जके । "गिलेऽगिलस्व" यार्त्ति०
एतत्परे पूर्वस्य सुम् ! तिमिङ्गिलः । "तिमिङ्गिलगि-
लोऽप्यस्ति तङ्गिलोऽप्यस्ति राचव !" गिलस्य तु न
गिलगिलः "गेलगिले च" दा० । तिमिङ्गिलगिलः
इत्यादौ सुम् । २ कुम्भीरे पु० शब्दच० । तस्य सर्वपदा-
यस्य चर्चणाभावेन गिलनात् तथात्वम् । कर्मणि
मूल० क । २ जम्बीरे शब्दच० । तस्य दन्तशट्वेन चर्वण-
लारेण गिलनान्त्थात्वम् ।

गिलगिल पु० गिलं कुम्भीरं गिलति गिल-क । अगिलस्ते-
त्युक्तेः न सुम् । गिलयाहे नक्ते (हांगर) ।

गिलयाह पु० गिलं कुम्भीरं गृह्णाति यह-अण् उप० स० ।
नक्ते राजनि० ।

गिलन न० सौ० गिल-ल्युट् गिलन इति निर्द्देशात् न
गुणः । चर्वणमन्तरेण भञ्जणे(गिला) अमरः ।

गिलायु "अन्विगते त्वामस्यकास्थिमात्रः स्थिरोऽल्पम्क स्यात्
अपरकर्मर्त्तिः । संलक्ष्यते सक्तमिश्रणश्च स शस्त्र
साध्यस्तु गिलायुसंज्ञः" सुश्रुतोक्ते कण्ठरोगभेदे ।

गिलि स्त्री गिल-भावे इत् । गिलने अमरटी० ।

गिलित ति० गिल-क्त । भञ्जिते अमरः ।

गिलोद्य पु० मधुरफले वृक्षभेदे । "कतकङ्गिगिलोपियावेला-
द्युपक्रमे "समासेन मधुरो वर्गः" सुश्रुतः ।

गि(गे)ष्णु ति० "गे-गादाभ्यामिष्णु च" उणा० इष्णु च आहुषः ।
इष्णु गति केचित् पठन्ति तन्मते आतो लोपः । गायने
२ सामादिगायके पु० । उच्चरदत्तीये तु इष्णु जित्येव
पाठः मतान्तरे एष्णु क इति पाठान्तरसङ्का आतो लोपे
रूपसामान्यसङ्का चित्स्वरामायात् स्वरभेदे इत्युक्तं
तेन शब्दकल्लदुमे गिष्ण इत्यन्तशब्दकल्पनं प्रामादिकम् ।
तथा च गिष्णुरिति, गेष्णुरिति वा शब्दरूपद्वयम् ।

गीत न० गे-गाने भावे क्त । गाने स्वरविशेषनिष्पाद्ये
शब्दभेदे । तच्च द्विविधं लौकिकं वैदिकञ्च तत्र गान-
शब्द वैदिकगानलक्षणादिकुत्तं लौकिकमधुनोच्यते ।

"धातुभावासमायुक्तं गीतमित्युच्यते बुधैः । तत्र
नादात्मकोधातुर्मात्रा साक्षरसङ्ख्यः" । तद्विविधं यथा
"गीतञ्च द्विविधं प्रोक्तं यन्त्रगालविभागतः । यन्त्रं
खाद्वेणुषीणादि गालन्तु सुखजं मतम् । निवन्ध-
मनिवन्धञ्च गीतं द्विविधमुच्यते । अनिवन्धं भवे-
द्गीतं वर्णादिनियमं विना । तद्वा गमकधात्वाद्यै
रनिवन्धं विनामतम् । निवन्धञ्च भनेद्गीतं तालमान
रसाञ्चितम् । अन्धोगमकधात्वाद्यैर्वर्णादिनियमैः क-
तम् । ऋग्भिः पाद्यमभूद्गीतं सामभ्यः समपद्यत ।
यजुर्भ्योऽभिनया जाता रसाचार्यव्याः सूताः । कथं
हं गीतलक्षणम् "तालवाद्यानुगं गीतं नटीभिर्यत्न
गीयते नृत्यस्यानुगं तं रङ्गे तत्सङ्गीतकमुच्यते ।
सङ्गीतकेन रस्येयं सुखं यस्य न चेतसि । मनुष्य-
हृदयो लोके विधिनैव स यञ्चितः । संसारदुःख
दग्धानासुत्तमानासतुयहात् । प्रभुणा शङ्करेणात्र
गीतवाद्यं प्रकाशितम् । गीतं वाद्यं तथा नृत्यं तीर्थ-
लिकमिदं मतम् । तर्कशङ्कोरदङ्गे स्यात् स्वर-